

Gospodarczy Bank Spółdzielczy
w Gorzowie Wielkopolskim

**Informacja z zakresu
profilu ryzyka i poziomu kapitału**

**Gospodarczego Banku Spółdzielczego
w Gorzowie Wielkopolskim**

według stanu na 31.12.2018 roku

I. Podmioty objęte informacją

Niniejsza informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału dotyczy **Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim**.

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w następujących podmiotach (których sprawozdania nie podlegają konsolidacji ze sprawozdaniem Banku):

<i>Nazwa podmiotu</i>	<i>Kwota zaangażowania (w tys. zł)</i>	<i>Przedmiot działalności</i>	<i>Zaangażowanie kapitałowe pomniejsza/nie pomniejsza fundusze własne Banku</i>
SGB-Bank S.A.	3 663,46 w tym - Akcje 3 311,10, - Bankowe Papiery Wartościowe 352,36	Bank komercyjny	Nie pomniejsza funduszy własnych Banku
Wideta Sp. z o.o.	50,00	Działalność ochroniarska	Nie pomniejsza funduszy własnych Banku
TUW Warszawa	0,02	Ubezpieczenia pozostałe	Nie pomniejsza funduszy własnych Banku
SM Górczyn	0,20	Zarządzanie nieruchomościami	Nie pomniejsza funduszy własnych Banku
Spółdzielczy System Ochrony SGB	1,00	Doradztwo i bezpośrednia pomoc podmiotom gospo- darczym	Nie pomniejsza funduszy własnych Banku

II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

W Banku obowiązuje „Strategia zarządzania ryzykiem w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”, która określa ogólne zasady systemu zarządzania ryzykiem, w tym:

- strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem,
- zadania organów Banku, komitetów, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób w procesie zarządzania ryzykiem,
- schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem,
- ogólne zasady identyfikacji, pomiaru lub szacowania ryzyka, w tym zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- ogólne zasady monitorowania i kontroli ryzyka,
- organizację systemu informacji zarządczej,
- cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku i ogólnie sposób ich realizacji,
- generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka.

„Strategia zarządzania ryzykiem...” zawiera również wykaz rodzajów ryzyka uznawanych przez Bank jako istotne, do których należą:

- ryzyko kredytowe,
- ryzyko operacyjne, w tym ryzyko modeli,

- ryzyko walutowe,
- ryzyko koncentracji,
- ryzyko płynności,
- ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym,
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko braku zgodności.

1) Ryzyko kredytowe (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko inwestycyjne)

Cele strategiczne w zakresie **ryzyka kredytowego** obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 10%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacji ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- 4) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie nie większym 75% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

Cele strategiczne w zakresie **ryzyka koncentracji** obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR;
- 3) weryfikację i aktualizację Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie kredytowania klientów oraz grup powiązanych klientów, których zaangażowanie w Banku wyniosłoby 10% uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania

dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Cele strategiczne w zakresie **ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie** obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 15% całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 80% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza ustalonych wartości maksymalnych dla cech: dochód i okres kredytowania oraz miejsce zamieszkania,
- 2) stosowanie szeregu maksymalnych limitów LtV w zależności od rodzaju ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach oraz długości okresu zaangażowania Banku;
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania – 30 lat;
- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
  - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych.

Cele strategiczne w zakresie **ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych** obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikację i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 12% całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 30% ich udziału w portfelu kredytowym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;

- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza ustalonych wartości maksymalnych dla cech: dochód i okres kredytowania oraz miejsce zamieszkania.

2) Ryzyko operacyjne (w tym ryzyko modeli)

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Ryzyko operacyjne w Banku rozumiane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych; definicja ta obejmuje ryzyko prawne, natomiast nie uwzględnia ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego.

Ryzyko operacyjne obejmuje również:

- 1) ryzyko technologiczne i techniczne – ryzyko zakłóceń działalności podmiotu w skutek zaburzeń pracy w obszarze technologii informacyjnej,
- 2) ryzyko outsourcingu – ryzyko negatywnego wpływu ze strony podmiotu zewnętrznego na ciągłość, integralność lub jakość funkcjonowania Banku, jego majątku lub pracowników,
- 3) ryzyka nadużyć i defraudacji – ryzyko związane ze świadomym działaniem na szkodę podmiotu przez jego pracowników lub osoby trzecie,
- 4) ryzyko prania pieniędzy – ryzyko poniesienia strat, w wyniku zamieszania w proceder prania pieniędzy prowadzonego przez Klientów Banku, jego pośredników lub pracowników,
- 5) ryzyko bezpieczeństwa – ryzyko zakłócenia funkcjonowania podmiotu lub strat finansowych w wyniku niedostatecznej ochrony jego zasobów i informacji,

- 6) ryzyko utrzymania ciągłości działania – ryzyko braku możliwości prowadzenia przez Bank działalności lub poniesienia strat w wyniku zdarzeń nadzwyczajnych związanych z klęskami żywiołowymi,
- 7) ryzyko prawne – ryzyko poniesienia strat w skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji, ich stabilności oraz zgodności z przepisami prawa,
- 8) ryzyko produktu – ryzyko związane ze sprzedażą produktów i ewentualnymi skargami ze strony Klientów Banku,
- 9) ryzyko modeli – potencjalna strata jaką może ponieść Bank w wyniku decyzji które mogły zasadniczo opierać się na danych uzyskanych przy zastosowaniu modeli wewnętrznych, z powodu błędów w opracowaniu, wdrażaniu lub stosowaniu modeli.

3) Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa poniżej;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 8) dywersyfikację źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- 10) identyfikację wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia i postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych lub samorządowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 80% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) – zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 3) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

5) Ryzyko walutowe

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka walutowego obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Bank Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak, aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych, które zaspokoją wpływy netto w danej walucie obcej;

- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

6) Ryzyko kapitałowe

Zgodnie ze „Strategią zarządzania i planowania kapitałowego w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim” cele strategiczne oraz sposób ich realizacji przez Bank w zakresie ryzyka kapitałowego obejmują utrzymywanie:

- 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1 mln EUR, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
- 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
  - a) kapitał regulacyjny,
  - b) kapitał wewnętrzny;
- 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej minimum regulacyjnego.

Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 12,875%;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,875%;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 9,375%;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 90%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 9%;
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 90% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 90% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych wyżej;
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;

7) Ryzyko braku zgodności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;

- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji Zespołu ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej.

2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwaniach form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

W celu przeprowadzania ww. procesów realizowane są zadania, związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy: dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki, monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi i Radzie Nadzorczej, wykorzystywanie przez Zarząd i Radę Nadzorczą wyników audytu wewnętrznego do bieżącego zarządzania i nadzoru nad ryzykiem.

W Banku obowiązuje System Informacji Zarządczych, który określa zakres oraz terminy przekazywania raportów dotyczących m.in. ww. obszarów, dla poszczególnych organów i komórek organizacyjnych Banku.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych;
  - b) działalność komórki ds. ryzyka braku zgodności;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie, o którym mowa powyżej - lit. 2a) jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach pierwszego poziomu funkcjonują następujące komórki organizacyjne:
  - Oddziały;
  - Wydział Produktów i Marketingu;
- 2) w ramach drugiego poziomu lit. a) funkcjonują następujące komórki organizacyjne:
  - Wydział Ryzyk Bankowych i Controllingu, monitorujący ryzyka istotne, w tym portfelowe ryzyko kredytowe;
  - Wydział Monitoringu, monitorujący indywidualne ryzyko kredytowe;
- 3) w ramach drugiego poziomu lit. b) funkcjonuje:
  - Zespół ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej.

Komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie, w zakresie o którym mowa w lit. a), wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działania spójne ze strategią zarządzania Bankiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków, przy czym nadzór nad drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku

1) Ryzyko kredytowe

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- b) dla portfela kredytowego:
  - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
  - ocenę wielkości salda rezerw celowych w porównaniu wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku,
  - ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
  - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
  - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
  - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
  - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,

- ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
- przeprowadzaniu testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kredytowych.

Ryzyko inwestycji finansowych – jest to ryzyko o charakterze kredytowym wynikające z inwestowania środków w celu powiększenia ich wartości lub osiągnięcia korzyści ekonomicznych w postaci odsetek lub dyskonta, poprzez zaangażowanie w instrumenty rynku kapitałowego i/lub pieniężnego. W ramach inwestycji finansowych celem strategicznym Banku jest osiągnięcie optymalnych relacji pomiędzy ryzykiem emitenta a poziomem zaangażowania Banku w dany instrument. Ze względu na swój charakter ryzyko to traktowane jest jako podkategoria ryzyka kredytowego.

Zasady zarządzania ryzykiem inwestycji obowiązujące w Banku definiują sposób racjonalnego inwestowania środków w celu zachowania pożądanego poziomu płynności i bezpieczeństwa środków przy jednoczesnej maksymalizacji rentowności prowadzonej działalności.

Przedmiotem inwestycji finansowych Banku są środki pieniężne niewykorzystane w działalności kredytowej. Alokacja odbywa się w oparciu o obowiązujący w Banku system limitów i kompetencji.

Na datę sporządzenia informacji Bank posiadał w swoim portfelu krótkoterminowe bony pieniężne emitowane przez NBP.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>Wartość</i>
wynikające z Zasad zarządzania ryzykiem kredytowym	
Osoby fizyczne w kredytach ogółem	max 30%
Podmioty gospodarcze sektora niefinansowego w kredytach ogółem	max 90%
Jednostki samorządu terytorialnego w kredytach ogółem	max 15%
Instytucje finansowe w kredytach ogółem	max 20%
Kredyty inwestycyjne w kredytach ogółem	max 50%
Kredyty obrotowe w kredytach ogółem	max 60%
Kredyty na działalność związaną z rolnictwem w kredytach ogółem	max 25%
wynikające z Zasad zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych	
Kredyty gotówkowe DEK w DEK	max 90%
Limity w ROR DEK w DEK	max 25%
Karty kredytowe DEK w DEK	max 20%
wynikające z Zasad zarządzania ryzykiem koncentracji	
Zaangażowanie w jeden podmiot lub grupę podmiotów powiązanych	max 20% kapitału uznanego
Zaangażowanie wobec członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu, pracowników zajmujących kierownicze stanowiska, podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie z członkiem Rady Nadzorczej, członkiem Zarządu, pracownikiem zajmującym kierownicze stanowisko	max 25% Funduszy podstawowych Tier I
Duże zaangażowania (10% FW)	max 500% uznanego kapitału
Pierwotna długość okresu kredytowania do 5 lat włącznie dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	max 120% uznanego kapitału
Branża - przetwórstwo przemysłowe dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	max 85% uznanego kapitału
Osoby fizyczne dla ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	max 200% uznanego kapitału
Limity koncentracji wg branży	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	max 150% uznanego kapitału
Rybnictwo	max 10% uznanego kapitału

Górnictwo	max 30% uznanego kapitału
Przetwórstwo przemysłowe	max 200% uznanego kapitału
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	max 50% uznanego kapitału
Budownictwo	max 200% uznanego kapitału
Handel hurtowy i detaliczny	max 150% uznanego kapitału
Hotele i restauracje	max 100% uznanego kapitału
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	max 75% uznanego kapitału
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	max 20% uznanego kapitału
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	max 250% uznanego kapitału
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	max 100% uznanego kapitału
Edukacja	max 15% uznanego kapitału
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	max 40% uznanego kapitału
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	max 50% uznanego kapitału
Inne (bez os. fizycznych)	max 100% uznanego kapitału
Limity koncentracji wg regionu geograficznego	
Województwo lubuskie	max 800% uznanego kapitału
Pozostałe województwa	max 500% uznanego kapitału
Limity koncentracji wg zabezpieczeń	
Kaucja	max 40% uznanego kapitału
Blokada lokaty	max 25% uznanego kapitału
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	max 200% uznanego kapitału
Hipoteka na nieruchomości komercyjnej	max 200% uznanego kapitału
Hipoteka pozostała	max 500% uznanego kapitału
Przewłaszczenie	max 50% uznanego kapitału
Zastaw	max 50% uznanego kapitału
Weksel	max 25% uznanego kapitału
Gwarancja	max 20% uznanego kapitału
Pozostałe zabezpieczenia	max 400% uznanego kapitału
wynikające z Zasad zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie	
Celem kredytowania nie jest nieruchomość	max 50% EKZH
Celem kredytowania jest nieruchomość komercyjna	max 100% EKZH
Okres trwania umowy jest dłuższy niż 10 lat	max 80% EKZH
Kredytobiorca jest podmiotem z branży budowlanej lub z branży obsługującej rynek nieruchomości	max 50% EKZH
wynikające z Zasad zarządzania ryzykiem inwestycji	
Udział instrumentów finansowych do funduszy własnych	max 150% FW

2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
- b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych,

w oparciu o:

- „mapę ryzyka operacyjnego”,
- testy warunków skrajnych,
- Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
- samoocenę ryzyka.

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
(KRI) Liczba pracowników - stan pracowników	min 85
(KRI) Poziom rotacji pracowników szczebla kierowniczego	max 3
(KRI) Liczba godzin poświęcona na szkolenia (wewnętrzne i zewnętrzne)	min 600
(KRI) Wielkość strat z tytułu błędów popełnionych przez pracowników	max 10 tys. zł
(KRI) Liczba rachunków	min 13500
(KRI) Liczba klientów	min 8000
(KRI) Liczba zrealizowanych transakcji	min 0,5 mln
(KRI) Liczba uznanych reklamacji	max 5
(KRI) Ilość awarii bankomatów niespowodowanych utratą łączności, o czasie przestoju > 24h	max 3
(KRI) Ilość awarii sieci WAN, o czasie trwania > 2 h	max 9
(KRI) Ilość błędów systemów informatycznych skutkujących niemożnością obsługi, w sposób prawidłowy, procesów biznesowych	max 5
(KRI) Wartość konsekwencji finansowych z tytułu oszukańczych transakcji	0
(KRI) Liczba zrealizowanych nieautoryzowanych dostępu do systemu bankowego	0
(KRI) Liczba udanych ataków na komputery klientów bankowości elektronicznej, z winy Banku	0
Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne	max 5% wymogu kapitałowego na RO
Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne dot. Płatności internetowych	max 5% wymogu kapitałowego na RO
Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne dla kategorii - Uszkodzenia aktywów	max 2% wymogu kapitałowego na RO

3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- płynności bieżącej,
- płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
  - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
  - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
  - analizę wskaźników płynnościowych,
  - ocenę poziomu aktywów płynnych,
  - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- stosowanie systemu limitów,
- monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Luka płynności krótkoterminowej (M1)	min. 0,00
Współczynnik płynności krótkoterminowej (M2)	min. 1,00
Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (M3)	min. 1,00

Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (M4)	min. 1,00
Udział depozytów podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych oraz samorządowych/pasywa ogółem	min. 80%
Wskaźnik zrywalności depozytów	max. 4%
Środki pozyskane od dużych deponentów / bazę depozytową	max. 15%
Depozyty + fundusze własne / kredyty + majątek trwały	min. 105%
Zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania / suma bilansowa	max. 15%
Wskaźnik LCR	min. 80%
Wewnętrzny wskaźnik NSFR	min. 100%
Luka globalna	min. 1,00
Wskaźnik płynności skumulowanej do 1m-ca	min. 1,00
Wskaźnik płynności skumulowanej do 3 m-cy	min. 0,90
Wskaźnik płynności skumulowanej do 6 m-cy	min. 0,90
Wskaźnik płynności skumulowanej do 12 m-cy	min. 0,90
Wskaźnik płynności skumulowanej powyżej 12 m-cy	max. 1,10
Wskaźnik płynności skumulowanej powyżej 2 lat	max. 1,10
Wskaźnik płynności skumulowanej powyżej 5 lat	max. 1,10
Wskaźnik płynności skumulowanej powyżej 10 lat	max. 1,10
Wskaźnik płynności skumulowanej powyżej 20 lat	max. 1,00

4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych, w oparciu o:

- lukę stopy procentowej,
- ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- stosowanie systemu limitów,
- dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity:

Rodzaj limitu	wartość
Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania [±/ - 100 p.b.]	max 20%
Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie[±/ - 100 p.b.]	max 20%
Limit maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku[±/ - 200 p.b.]	max 2%

5) Ryzyko walutowe

Bank mierzy ryzyko walutowe w oparciu o:

- wyznaczanie pozycji walutowych
- ocenę wpływu zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku,
- analizę wskaźników,
- testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko walutowe poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) domykanie pozycji walutowych.

W obszarze ryzyka walutowego Bank stosuje następujące limity:

<i>Rodzaj limitu</i>	<i>wartość</i>
Całkowita pozycja walutowa	max 2,00% FW
Indywidualna pozycja walutowa USD	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa EUR	max 2,00% FW
Indywidualna pozycja walutowa GBP	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa CZK	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa DKK	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa NOK	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa CHF	max 0,50% FW
Indywidualna pozycja walutowa SEK	max 0,50% FW
Minimalny limit płynności (aktywów płynnych walutowych) dla każdej waluty	min. 15% środków na rachunkach a'vista i bieżących + 10% środków na rachunkach terminowych

6) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

Bank stosuje następujące limity alokacji kapitału regulacyjnego:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	53,9%
Ryzyko rynkowe	0,0%
Ryzyko operacyjne	6,5%

Bank stosuje następujące limity alokacji kapitału wewnętrznego:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>
Ryzyko kredytowe	73,9%
Ryzyko rynkowe	0,2%
Ryzyko operacyjne	6,5%
Ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym: - koncentracji dużych zaangażowań, - koncentracji w ten sam sektor gospodarczy, - koncentracji w ten sam region geograficzny, - koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia	5,6%
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	3,0%
Ryzyko płynności	0,2%
Ryzyko kapitałowe	0,6%

7) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności Bank definiuje jako skutki nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania/rynkowych. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności stanowi, obok funkcji kontroli, drugi element zapewnienia zgodności w Banku. W zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank przede wszystkim kładzie nacisk na prowadzenie działań zgodnych nie tylko z szeroko rozumianymi normami prawnymi (zewnętrznymi i wewnętrznymi), lecz również normami, które charakteryzują Bank, jako instytucję zaufania publicznego.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje: identyfikację ryzyka; ocenę ryzyka; kontrolę ryzyka; monitorowanie ryzyka; raportowanie.

Skutkami naruszeń compliance w zakresie ryzyka braku zgodności mogą być:

- 1) wystąpienie sankcji prawnych bądź regulaminowych;
- 2) materialne straty finansowe;
- 3) naruszenie lub utrata reputacji Banku.

Ryzyko braku zgodności zostało przez Bank zidentyfikowane jako ryzyko trudnomierzalne. Z uwagi na fakt, iż incydenty compliance w znacznej części mają podobny charakter do zdarzeń ryzyka operacyjnego dzięki czemu oba rodzaje ryzyka nakładają się na siebie Bank przyjmuje, że kapitał wewnętrzny na ryzyko braku zgodności zawiera się w kapitale wewnętrznym na ryzyko operacyjne.

Bank dąży do zapewnienia zgodności w celu:

- 1) ograniczenia ryzyka braku zgodności oraz ryzyka utraty reputacji i ryzyka operacyjnego;
- 2) ochrony danych osobowych,
- 3) ochrony interesów klientów;
- 4) budowania korzystnego wizerunku Banku, jako instytucji przestrzegającej przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i przyjętych standardów postępowania.

Wszyscy pracownicy oraz członkowie organów Banku biorą udział w zapewnieniu działania Banku zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania. Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania procesu zapewnienia zgodności jest znajomość przepisów prawa wewnętrznego i zewnętrznego oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, standardów rynkowych, a także stanowisk i wytycznych regulatorów oraz dostosowanie działalności Banku do wymogów regulacyjnych.

Bank podejmuje działania służące zapobieganiu lub minimalizowaniu ryzyka braku zgodności stosując środki o charakterze organizacyjnym, proceduralnym i kontrolnym.

Bank zapobiega występowaniu lub działa na rzecz minimalizowania ryzyka braku zgodności, dążąc do zapewnienia zgodności w zakresie:

- 1) tworzenia wewnętrznych aktów prawnych;
- 2) tworzenia oferty produktowej;
- 3) działania komórek i jednostek organizacyjnych Banku.

W celu zapewnienia zgodności w zakresie tworzenia wewnętrznych aktów prawnych, Bank prowadzi działania na rzecz ich spójności i dostępności, w ramach procesu opracowywania, uzgadniania i ogłaszania wewnętrznych aktów prawnych oraz okresowych przeglądów obowiązujących w Banku wewnętrznych aktów prawnych. W celu zapewnienia zgodności w zakresie oferowanych produktów przed wdrożeniem produktu, jak również w trakcie jego funkcjonowania Bank przeprowadza odpowiednie analizy zgodności z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania. W celu zapewnienia zgodności działania komórek i jednostek organizacyjnych, Bank prowadzi działania na rzecz wykonywania powierzonych obowiązków przez komórki i jednostki organizacyjne zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i funkcjonującymi

standardami postępowania oraz zapewnienia klientom najwyższej jakości świadczonych usług. Obowiązek zapobiegania lub minimalizowania ryzyka braku zgodności spoczywa na wszystkich pracownikach Banku.

Bank kierując się standardami bankowymi oraz wymogami prawa i obowiązujących zachowań rynkowych wyodrębnia obszary szczególnie narażone na wystąpienie ryzyka braku zgodności, związane z: działaniami klientów Banku; postępowaniem Banku wobec klientów; działaniami pracowników Banku; postępowaniem Banku wobec pracowników Banku; pozycją Banku na rynku finansowym.

W Banku funkcjonuje system bieżącego rejestrowania incydentów/zdarzeń operacyjnych.

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić;
- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności obejmuje:

- 1) analizę skali, częstotliwości, powtarzalności zarejestrowanych naruszeń compliance;
- 2) ocenę realizacji skutków zastosowanych środków ograniczających ryzyko;
- 3) ocenę realizacji zaleceń wydanych po kontrolach zewnętrznych;
- 4) analizę wyników samooceny przeprowadzonej w ramach obszaru ryzyka operacyjnego.

W ramach monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, komórka ds. zgodności wykorzystuje wyniki weryfikacji bieżącej pionowej oraz testowania pionowego, przeprowadzanych w zakresie funkcji kontroli lub może samodzielnie dokonywać testowania pionowego.

Raporty/sprawozdania dotyczące ryzyka braku zgodności przedstawiane są Zarządowi Banku a następnie Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej.

4. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

<i>Rodzaj ryzyka</i>	<i>Wysokość limitu</i>	<i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i>	<i>Stopień realizacji limitu</i>
Ryzyko kredytowe	73,9%	53,2%	72,0%
Ryzyko rynkowe	0,2%	0,0%	-
Ryzyko operacyjne	6,5%	6,2%	94,7%
Ryzyko koncentracji zaangażowań, w tym: - koncentracji dużych zaangażowań, - koncentracji w ten sam sektor gospodarczy, - koncentracji w ten sam region geograficzny, - koncentracji w ten sam rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia	5,6%	0,0%	-

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	3,0%	3,1%	102,3%
Ryzyko płynności	0,2%	0,0%	-
Ryzyko kapitałowe	0,6%	0,0%	-

5. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej

Poszczególni członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku sprawują następującą ilość funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego podmiotu:

<i>Stanowiska dyrektorskie</i>	<i>Liczba funkcji w zarządzie innego podmiotu</i>	<i>Liczba funkcji w radzie nadzorczej innego podmiotu</i>
Członek Zarządu 1	-	-
Członek Zarządu 2	1	-
Członek Zarządu 3	-	-
Członek Rady Nadzorczej 1	-	-
Członek Rady Nadzorczej 2	-	-
Członek Rady Nadzorczej 3	-	-
Członek Rady Nadzorczej 4	-	-
Członek Rady Nadzorczej 5	-	1
Członek Rady Nadzorczej 6	-	-

6. Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia różnicowania wyboru, informacja o odpowiedności

Zarząd Banku

Zgodnie ze Statutem Banku członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza Banku w głosowaniu tajnym.

Powołanie Prezesa następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie występuje Rada Nadzorcza.

Powołanie pozostałych członków Zarządu następuje na wniosek Prezesa Zarządu. Kandydaci na członków Zarządu podlegają ocenie **odpowiedności** przeprowadzanej przez Radę Nadzorczą.

Prowadzona przez bank polityka **zróżnicowania** organu zarządzającego zapewnia zróżnicowanie wśród członków Zarządu Banku.

Ocena kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz Zarządu Banku dokonywana jest przez Radę Nadzorczą Banku, w oparciu o „Politykę oceny odpowiedności kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz Zarządu w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”.

Dokonując oceny Rada Nadzorcza uwzględnia takie kryteria jak:

- a) wiedza, umiejętności, doświadczenie i kompetencje,
- b) reputacja, uczciwość i etyczność,
- c) niezależność osądu,
- d) zdolność poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie swoich obowiązków,
- e) zbiorowa odpowiedność Zarządu.

W 2018r. skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Odpowiedność członków Zarządu oraz Zarządu jako organu kolegialnego za rok 2018 została pozytywnie oceniona przez Radę Nadzorczą w 2019r.

Rada Nadzorcza Banku

Członków Rady Nadzorczej, zgodnie ze Statutem, wybiera w głosowaniu tajnym Zebranie Przedstawicieli spośród nieograniczonej liczby kandydatów zgłoszonych przez Przedstawicieli na czteroletnią kadencję.

Kandydaci na członków Rady Nadzorczej, członkowie Rady Nadzorczej i Rada Nadzorcza jako organ kolegialny podlegają ocenie **odpowiedniości** przeprowadzanej przez Zebranie Przedstawicieli w oparciu o „Politykę oceny odpowiedniości kandydatów na członków Rady Nadzorczej, członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”.

Dokonując oceny Zebranie Przedstawicieli uwzględnia takie kryteria jak:

- a) poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji,
- b) nieposzlakowana opinia, uczciwość i etyczność,
- c) niezależność osądu i bycie niezależnym,
- d) zdolność poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie funkcji i obowiązków,
- e) zbiorowa odpowiedniość Rady Nadzorczej.

W 2018r. skład Rady Nadzorczej, w związku z upływem kadencji w dniu 15.06.2018r. uległ zmianie.

Prowadzona przez Bank polityka **zróżnicowania** organu nadzorczego zapewnia zróżnicowanie wśród członków Rady Nadzorczej Banku.

Odpowiedniość członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej jako organu kolegialnego za rok 2018 została pozytywnie oceniona przez Zebranie Przedstawicieli w 2019r.

Zarówno Członkowie Zarządu jak i Rady Nadzorczej Banku spełniali wymogi określone w art. 22aa Prawa bankowego, tj. posiadali wiedzę, umiejętności oraz doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, dające rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

7. Informacja o Komitetach powołanych w Banku

W 2018r. w Banku funkcjonowały następujące komitety, pełniące rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem:

- Komitet ds. Ryzyka Operacyjnego, który spotyka się minimum raz na kwartał, w ciągu 2018 r. odbył 7 posiedzeń,
- Komitet Kredytowy, który spotyka się w miarę potrzeb, a w ciągu 2018r. odbył 84 posiedzenia,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, który został odwołany z dniem 25.05.2018r. tj. z dniem wejścia w życie nowej struktury organizacyjnej Banku. Komitet spotykał się co najmniej raz na kwartał, a w ciągu 2018 r. odbył 4 posiedzenia.

8. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- 1) wyniki pomiaru ryzyka (wynikające z pomiarów opisanych w części II.3), w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- 2) informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,
- 3) wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raporty z zakresu ryzyka płynności pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

III. Fundusze własne

1. Budowa funduszy własnych

Lp*	Pozycja	Kwota (w zł)
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	902 000,00
2	Zyski zatrzymane	
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	37 516 745,22
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	38 418 745,22
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	
7a	Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	(-)130 949,93
17	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją kryzysowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)	
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)	
22	Kwota przekraczająca próg 17,65% (kwota ujemna)	
23	W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty	
25	W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych	
25a	Straty za bieżący rok obrachunkowy (kwota ujemna)	

25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)	
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)	
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	(-)130 949,93
29	Kapitał podstawowy Tier I	38 287 795,29
33	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I	
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	
39	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)	
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0,00
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	38 287 795,29
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	
47	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	
58	Kapitał Tier II	0,00
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	38 287 795,29
60	Aktywa wazone ryzykiem razem	279 120 349,93
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,72%
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,72%
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,72%
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	4,875%
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0%
67	W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3%

67a	W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0%
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	13 607 117,06
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	3 663 477,96
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania	
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)	

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji

2. Ogólny opis cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I

Fundusze własne Banku stanowią, po odpowiednich odliczeniach, sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II. Na kapitał Tier I Banku składa się suma kapitału podstawowego Tier I i kapitału dodatkowego Tier I.

Wartość funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 38 287 795,29 zł. Fundusze własne w 97,99% składały się z funduszu zasobowego powstałego w wyniku podziału zysku netto.

(dane w zł)

Kapitał Tier I	38 287 795,29
Kapitał Tier I podstawowy	38 287 795,29
- Fundusz udziałowy	902 000,00
- Kapitał rezerwowy	37 036 218,22
- Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	0,00
- Zyski zatrzymane	0,00
- Skumulowane inne całkowite dochody (fundusz z aktualizacji wyceny)	480 527,00
Pomniejszenia kapitału podstawowego	(-) 130 949,93
- Wartości niematerialne i prawne	(-) 130 949,93
- Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	0,00

Kapitał Tier I dodatkowy	0,00
Korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale dodatkowym	
Tier I, podlegających zasadzie praw nabytych	0,00
Nadwyżka pomniejszeń AT1 Ponad kwotę AT1 (pomniejszenie w CET 1)	0,00
Kapitał Tier II	0,00
Inne korekty w okresie przejściowym	0,00
Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego	0,00
Fundusze własne (Kapitał Tier I + Kapitał Tier II)	38 287 795,29

Bank odlicza (o ile posiada) od kapitału podstawowego Tier I poniższe pozycje:

- 1) ewentualne poniesienie straty za bieżący rok obrotowy;
- 2) wartości niematerialne i prawne;
- 3) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności;
- 4) aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami ujęte w bilansie instytucji;
- 5) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I, w tym instrumenty własne w kapitale podstawowym Tier I, do których zakupu Bank jest faktycznie lub warunkowo zobowiązany na mocy istniejącego zobowiązania umownego;
- 6) bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z Bankiem krzyżowe powiązanie kapitałowe, uznane przez właściwy organ za mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych Banku;
- 7) mającą zastosowanie wartość posiadanych przez Bank bezpośrednich, pośrednich i syntetycznych udziałów kapitałowych w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty.

3. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II

Bank nie posiada instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I lub kapitału Tier II.

IV. Wymogi kapitałowe

1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego,
- c) walutowego, w oparciu o metodę de mini mis.

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi

w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 3, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na maksymalnym poziomie 90%.

Na datę informacji poziom adekwatności kapitałowej wyniósł 69,4% funduszy własnych.

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

(dane w tys. zł)

Lp.	Nazwy kategorii ekspozycji	Wartość ekspozycji na dzień 31.12.2018r.	Wartość ekspozycji MŚP na 31.12.2018 r.	Średnia kwota ekspozycji w okresie od 01.01.2018r. do 31.12.2018r.	Kwota stanowiąca 8% ekspozycji ważonej ryzykiem stan na 31.12.2018r.
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	35 641	0	26 453	297
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1 708	0	2 131	27
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5	0	5	0
4	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0	0	0
5	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0	0	0
6	Ekspozycje wobec instytucji	136 093	0	136 559	0
7	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	32 858	23 787	22 388	2 343
8	Ekspozycje detaliczne	101 665	63 750	103 171	5 185
9	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	143 801	129 521	146 257	8 283
10	Ekspozycje, których dotyczy wykonanie zobowiązania	19 029	18 564	20 750	1 697
11	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0
12	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0
13	Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0	0	0	0
14	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorców posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0
15	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwem zbiorowego inwestowania	13 434	0	13 996	1 075
16	Ekspozycje kapitałowe	3 715	0	3 716	297
17	Inne ekspozycje	23 348	0	22 597	769
RAZEM		511 297	235 622	498 023	19 973

3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego, walutowego i operacyjnego

Lp.	Regulacyjny wymóg kapitałowy na:	Kwota (w tys. zł)
1.	Ryzyko kredytowe	19 973
2.	Ryzyko operacyjne	2 357
3.	Ryzyko walutowe	0
Regulacyjny wymóg kapitałowy		22 330
Regulacyjny współczynnik wypłacalności		13,72%

4. Wymogi w zakresie bufora antycyklicznego

Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym od dnia 1 stycznia 2016r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP.

Wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia.

(dane w tys. zł)

Kwota specyficznego dla Banku bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	279 120
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

V. Ryzyko kredytowe

1. Definicja dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Za należności przeterminowane Bank uznaje wierzytelności dla których zapadł termin zapłaty, opóźnienie w spłacie części należnej raty kapitałowej lub odsetkowej przekracza terminy określone w klasyfikacji ekspozycji kredytowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w „Zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszeń podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Bank nie tworzy rezerwy na ryzyko ogólne.

2. Kategorie ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące kategorie:

Kategorie ekspozycji	Wartość (w tys. zł)
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1 708
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	32 858
Ekspozycje detaliczne	101 665
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	143 801
Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	19 029
RAZEM	299 066

Struktura ekspozycji kredytowych na 31.12.2018 roku według typu kontrahenta w podziale na sektory:

1) Sektor finansowy

Typ kontrahenta	Rodzaj należności	Wartość (w zł)
Banki	Kredyty i inne	138 129 364,43
	Odsetki	37 899,21
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego	Kredyty i inne	4 477 174,08
	Odsetki	7 913,49
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	10 146,08
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Pomocnicze instytucje finansowe	Kredyty i inne	2 548 985,43
	Odsetki	228,95
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	918,17
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Instytucje ubezpieczeniowe	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	Razem:	145 190 501,34
	Należności netto:	145 190 501,34
	Zobowiązania pozabilansowe:	0,00

2) Sektor niefinansowy

Typ kontrahenta	Rodzaj należności	Wartość (w zł)
Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Przedsiębiorstwa, spółki prywatne i spółdzielnie	Kredyty i inne	170 745 780,89
	Odsetki	4 266 661,28
	Zobowiązania pozabilansowe	13 390 456,75
	Korekty wartości	1 118 264,83
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	6 612 026,03
Przedsiębiorcy indywidualni	Kredyty i inne	52 691 869,11
	Odsetki	487 814,04
	Zobowiązania pozabilansowe	8 301 300,71
	Korekty wartości	415 199,65
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	1 283 884,18

Osoby prywatne	Kredyty i inne	53 840 238,64
	Odsetki	304 388,64
	Zobowiązania pozabilansowe	2 258 871,71
	Korekty wartości	629 561,12
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	1 012 593,55
Rolnicy indywidualni	Kredyty i inne	7 129 986,56
	Odsetki	668,36
	Zobowiązania pozabilansowe	424 117,15
	Korekty wartości	55 348,60
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	11 627,58
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	Kredyty i inne	302 145,70
	Odsetki	500,01
	Zobowiązania pozabilansowe	25 000,00
	Korekty wartości	2 010,79
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	Razem:	303 029 283,22
	Należności netto:	278 629 536,90
	Zobowiązania pozabilansowe:	24 399 746,32

3) sektor budżetowy

Typ kontrahenta	Rodzaj należności	Wartość (w zł)
Instytucje rządowe szczebla centralnego	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	4 676,69
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Instytucje samorządowe	Kredyty i inne	1 708 132,00
	Odsetki	112,32
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	276,90
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
Fundusze ubezpieczeń społecznych	Kredyty i inne	0,00
	Odsetki	0,00
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Korekty wartości	0,00
	Rezerwy celowe i odpisy na odsetki	0,00
	Razem:	1 712 644,11
	Należności netto:	1 712 644,11
	Zobowiązania pozabilansowe:	0,00

Wartość kredytów zagrożonych (wg wartości bilansowej brutto z zobowiązaniami pozabilansowymi) w podziale na podmioty:

(dane w zł)

Rodzaje podmiotów	Zagrożone (WBB) + zobowiązania pozabilansowe	Korekta wartości	Rezerwy/Odpisy	Ekspozycje zagrożone (netto) + zobowiązania pozabilansowe
1. Gospodarstwa domowe	3 563 521,78	5 921,84	2 197 732,34	1 365 789,44
2. MŚP	23 160 562,87	23 996,97	6 612 026,03	16 548 536,84
3. Przedsiębiorstwa duże	0,00	0,00	0,00	0,00
4. Instytucje niekomercyjne	0,00	0,00	0,00	0,00
RAZEM	26 724 084,65	29 918,81	8 809 758,37	17 914 326,28

Ekspozycje kredytowe zagrożone na 31.12.2018 r. przedstawione oddzielnie, obejmujące kwoty korekt wartości i rezerw:

(dane w zł)

Grupa ryzyka	Rodzaj ekspozycji	Wartość ekspozycji
Poniżej standardu	Kredyty (kapitał)	595 679,51
	Odsetki	1 320,55
	Pozostałe należności	0,00
	Korekty wartości	3 755,81
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Rezerwy i odpisy aktualizujące	10 249,16
Wątpliwe	Kredyty (kapitał)	3 749 615,68
	Odsetki	476 258,82
	Pozostałe należności	0,00
	Korekty wartości	22 219,76
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Rezerwy i odpisy aktualizujące	420 501,09
Stracone	Kredyty (kapitał)	17 614 011,18
	Odsetki	4 317 117,72
	Pozostałe należności	0,00
	Korekty wartości	3 943,24
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Rezerwy i odpisy aktualizujące	8 390 635,70
Razem	Kredyty (kapitał)	21 959 306,37
	Odsetki	4 794 697,09
	Pozostałe należności	0,00
	Korekty wartości	29 918,81
	Zobowiązania pozabilansowe	0,00
	Rezerwy i odpisy aktualizujące	8 821 385,95
	Należności netto	17 902 698,70

3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące regiony geograficzne:

(dane w tys. zł)

Region geograficzny	Wielkość ekspozycji kredytowych wg wartości nominalnej z pozabilansem
Województwo lubuskie	178 304
Pozostałe województwa	138 919
RAZEM	317 223

4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów stosując przyporządkowanie branż dostosowane do własnego profilu działania:

<i>Branża</i>	<i>Wielkość ekspozycji kredytowych wg wartości nominalnej (w tys. zł)</i>
01 - Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo	15 442
02 - Rybactwo	-
03 - Górnictwo	5 016
04 - Przetwórstwo przemysłowe	29 307
05 - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	7 590
06 - Budownictwo	40 479
07 - Handel hurtowy i detaliczny	30 061
08 - Hotele i restauracje	10 501
09 - Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9 288
10 - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5 263
11 - Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	84 145
12 - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	1 708
13 - Edukacja	25
14 - Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1 453
15 - Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	3 524
16 - Inne (bez os. fizycznych)	14 582
RAZEM	258 384

5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

<i>Termin zapadalności</i>	<i>Wartość nominalna (w tys. zł)</i>
bez określonego terminu	40 769
do 1 miesiąca	830
1 – 3 miesięcy	9 326
3 – 6 miesięcy	9 443
6 – 12 miesięcy	18 544
1 rok – 2 lat	34 991
2 lata – 5 lat	70 021
5 lat – 10 lat	76 777
10 lat – 20 lat	26 241
powyżej 20 lat	4 086
Razem	291 028

6. Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych regionów geograficznych i branż

Bank uznaje, że wszystkie wykazane regiony geograficzne oraz branże nie stanowią pozycji istotnych. W związku z powyższym nie wykazuje się ekspozycji zagrożonych wynikających z ww. istotnych obszarów.

7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem początkowym i końcowym

Uzgodnienie zmian stanów rezerw i odpisów z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych:

(dane w zł)

Kategoria ryzyka	Saldo początkowe 2018-01-01	Zwiększenia rezerw i odpisów	Rozwiązane rezerwy i odpisy	Zmiany sytuacji oraz zespołu kont	Wykorzystanie rezerw	Saldo końcowe 2018-12-31
Poniżej standardu	25 443,46	228 965,39	234 396,48	9 763,21	0,00	10 249,16
Wątpliwe	644 628,12	990 371,01	1 070 937,02	143 561,02	0,00	420 501,09
Stracone	9 718 250,25	3 866 905,77	952 529,86	1 317 715,05	2 924 275,41	8 390 635,70
Razem	10 388 321,83	5 086 242,17	2 257 863,36	1 471 039,28	2 924 275,41	8 821 385,95

Uzgodnienie zmian stanów korekt z tytułu ekspozycji kredytowych zagrożonych:

(dane w zł)

Kategoria ryzyka	Saldo początkowe 2018-01-01	Zwiększenia korekt	Zmniejszenia –rozliczenie korekt	Zmiany sytuacji	Saldo końcowe 2018-12-31
Poniżej standardu	1 461,80	750,00	3 255,00	4 799,01	3 755,81
Wątpliwe	17 702,82	0,00	5 856,51	10 373,45	22 219,76
Stracone	3 886,03	0,00	12 182,17	12 239,38	3 943,24
Razem	23 050,65	750,00	21 293,68	27 411,84	29 918,81

VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Techniki redukcji ryzyka kredytowego Bank stosuje w zakresie:

- 1) Tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących na odsetki – w zakresie pomniejszania podstawy ich naliczania:

Rodzaj zabezpieczenia	Wartość ekspozycji kredytowych (bilansowa brutto) dla których Bank stosuje pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych (w tys. zł)
Hipoteka na nieruchomości	19 933
Przewłaszczenia	818
Gwarancje	3 581

- 2) Wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem w zakresie zamiany wagi ryzyka kontrahenta na wagę ryzyka zabezpieczenia lub stosowania preferencyjnej wagi ryzyka 35%

Bank uwzględnia ograniczenie ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem. Stosuje rzeczywistą i nierzeczywistą ochronę kredytową.

Za zabezpieczenia rzeczywiste Bank przyjmuje środki pieniężne zdeponowane w Banku (kaucja pieniężna), a za zabezpieczenia nierzeczywiste gwarancje. Na dzień sporządzanej informacji wartość zabezpieczeń przyjętych w celu ograniczenia ryzyka kredytowego wyniosła 4.894.635 zł, w tym:

- a) kaucje 3.334.655 zł,
- b) gwarancje 1.559.980 zł.

Po uwzględnieniu skutków ograniczania ryzyka kredytowego kwota ekspozycji ważonej ryzykiem zmniejszyła się o 3.704.002 zł w porównaniu do kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem wyliczonej bez stosowania ograniczania ryzyka kredytowego, a wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego zmniejszył się o 296.320 zł w porównaniu do wymogu kapitałowego wyliczonego bez stosowania ograniczania ryzyka kredytowego.

<i>Rodzaj zabezpieczenia</i>	<i>Wartość ekspozycji kredytowych (bilansowa netto) dla których Bank stosuje technikę redukcji ryzyka kredytowego (w tys. zł)</i>
Zabezpieczenia rzeczywiste	
- kaucje	3 335
Zabezpieczenia nierzeczywiste	
- gwarancje	5 466
Preferencyjna waga ryzyka 35%	16 218

Bank uwzględnia ograniczenie ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

1. Bank stosuje rzeczywistą i nierzeczywistą ochronę kredytową, według metody uproszczonej ujmowania zabezpieczeń. Ochrona kredytowa rzeczywista oznacza, że w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, niewypłacalności, upadłości lub innego dotyczącego kontrahenta zdarzenia kredytowego określonego w transakcji, Bank może upłynnić, dokonać transferu, przejąć lub zatrzymać zabezpieczenie. W przypadku ochrony kredytowej nierzeczywistej strona trzecia umowy zobowiązuje się do zapłacenia określonej kwoty, w przypadku powstania niewypłacalności dłużnika. Metoda uproszczona ujmowania zabezpieczeń oznacza, że rezydualny termin rozliczenia ochrony kredytowej nie może być krótszy od rezydualnego terminu zapadalności ekspozycji.
2. Bank ustanawia mechanizmy ochrony kredytowej, które są prawnie skuteczne. Bank podejmuje wszystkie stosowne kroki w celu zapewnienia skuteczności mechanizmów ochrony kredytowej oraz eliminowania ryzyka związanego z tymi mechanizmami. Poza szczegółowymi warunkami, które musi spełniać zabezpieczenie, aby móc pozostać uznanym rodzajem zabezpieczenia, wszystkie zabezpieczenia rzeczywiste, stanowiące podstawę do stosowania technik redukcji ryzyka kredytowego, muszą spełniać następujące warunki:
  - 1) występować w wykazie uznanych aktywów zawartym w art. 197-200 CRR;
  - 2) zabezpieczenie jest płynne, co należy rozumieć jako sytuację, gdy w przypadku sprzedaży można uzyskać cenę netto nie odbiegającą od cen rynkowych;
  - 3) wartość zabezpieczenia jest stabilna;
  - 4) Bank posiada prawo do szybkiego upłynnienia lub zatrzymania tego zabezpieczenia w przypadku niewykonania zobowiązania przez dłużnika, jego niewypłacalności lub upadłości.

Poza szczegółowymi warunkami, które musi spełniać zabezpieczenie, aby móc pozostać uznanym rodzajem zabezpieczenia, wszystkie zabezpieczenia nierzeczywiste, stanowiące podstawę do stosowania technik redukcji ryzyka kredytowego, muszą spełniać następujące warunki:

- 1) dostawca zabezpieczenia jest uwzględniany w wykazie uznanych dostawców zawartym w art. 201 CRR;
- 2) umowa zabezpieczenia występuje w wykazie umów zawartym w art. 203 CRR;
- 3) umowa jest prawnie skuteczna i egzekwowalna w stopniu zapewniającym odpowiednią pewność co do wysokości zabezpieczenia.

Za uznane zabezpieczenia rzeczywiste Bank przyjmuje:

- 1) środki pieniężne zdeponowane w Banku;
- 2) dłużne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa lub NBP;

3) środki pieniężne zdeponowane w innym banku.

Za uznanych dostawców oraz umowę ochrony kredytowej nieruchomości Bank przyjmuje:

- 1) gwarancję Skarbu Państwa lub Narodowego Banku Polskiego,
- 2) gwarancję jednostki samorządu terytorialnego i władz lokalnych,
- 3) gwarancję innego banku,
- 4) regwarancję Skarbu Państwa wynikającą z udzielenia Bankowi gwarancji przez Bank Gospodarstwa Krajowego na realizację programów rządowych,
- 5) gwarancję podmiotu posiadającego ocenę kredytową wydaną przez ECAI.

3. W przypadku stosowanych przez Bank zabezpieczeń rzeczowych za wartość zabezpieczenia przyjmuje się jego wartość rynkową.

W przypadku stosowanych przez Bank zabezpieczeń nieruchomości za wartość zabezpieczenia przyjmowana jest kwota, którą dostawca zabezpieczenia zobowiązał się uiścić w przypadku niedotrzymania terminu płatności przez kredytobiorcę lub zaistnienia innych określonych zdarzeń kredytowych.

VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank wykorzystuje oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej,
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,

którym to kategoriom przypisywana jest waga ryzyka odpowiadająca stopniu jakości kredytowej rządu polskiego.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem że: jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich;

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

Stopień jakości kredytowej rządu polskiego	1	2	3	4	5	6
Waga ryzyka ekspozycji	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

<i>Stopień jakości kredytowej</i>	<i>Ocena wiarygodności kredytowej</i>		
	<i>Fitch Ratings</i>	<i>Moody's Investors Service</i>	<i>Standard and Poor's Ratings Services</i>
1	AAA do AA	Aaa do Aa	AAA do AA
2	A	A	A
3	BBB	Baa	BBB
4	BB	Ba	BB
5	B	B	B
6	CCC i poniżej	Caa i poniżej	CCC i poniżej

Ponadto Bank wykorzystuje oceny jakości kredytowej nadane przez ECAI podmiotom, które udzieliły gwarancji klientom Banku a Bank wykorzystuje te gwarancje w ramach technik ograniczania ryzyka kredytowego:

- BCRA Credit Rating Agency wagi ryzyka przypisywane są według następującego schematu

<i>Ocena wiarygodności kredytowej</i>	<i>Stopień jakości kredytowej</i>	<i>Waga ryzyka</i>
AAA do AA	1	20%
A	2	50%
BBB	3	100%
BB	4	100%
B	5	150%
C i poniżej	6	150%

- EuroRating Sp, z o.o. wagi ryzyka przypisywane są według następującego schematu

<i>Ocena wiarygodności kredytowej</i>	<i>Stopień jakości kredytowej</i>	<i>Waga ryzyka</i>
AAA do AA	1	20%
A	2	50%
BBB	3	100%
BB	4	100%
B	5	150%
CCC i poniżej	6	150%

VIII. Ryzyko rynkowe

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka walutowego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 0 zł.

IX. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika podstawowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 2.357 tys.zł.

Wartość strat brutto wynikających z ryzyka operacyjnego w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

<i>Kategoria zdarzenia</i>	<i>Wartość straty (w tys. zł)</i>
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	1,02

Oszustwa zewnętrzne	92,70
Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	0,26
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0,29
Razem	94,27

Bank odzyskał część kwoty tj. 42,90 tys. zł z tytułu poniesionej straty dotyczącej oszustw zewnętrznych. Po zaistniałym incydencie Bank wprowadził dodatkowe mechanizmy bezpieczeństwa.

X. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Kwota zakupiona ze względu na:</i> • <i>zyski kapitałowe</i> • <i>zamiar strategiczny</i>	<i>Zasady wyceny</i>
Akcje SGB-Banku S.A.	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących
Bankowe Papiery Wartościowe SGB-Banku S.A.	zamiar strategiczny	Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności - wycena wg zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej
Udziały Wideta Sp. z o.o.	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących
Udziały TUW Warszawa	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących
Udziały SM Górczyn	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących
Udziały Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB	zamiar strategiczny	Według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących

Wartość bilansowa i godziwa posiadanych papierów wartościowych:

<i>Rodzaj ekspozycji</i>	<i>Wartość bilansowa (w tys. zł)</i>	<i>Wartość godziwa (w tys. zł)</i>
Akcje SGB-Banku S.A.	3311,10	3311,10
Bankowe Papiery Wartościowe SGB-Banku S.A.	352,36	352,36
Udziały Wideta Sp. z o.o.	50,00	50,00
Udziały TUW Warszawa	0,02	0,02
Udziały SM Górczyn	0,20	0,20
Udziały Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB	1,00	1,00

Kwota zrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi: 24,84 tys. zł z tytułu otrzymanej dywidendy od spółki Wideta Sp. z o.o.

Kwota niezrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi 2,36 tys. zł.

XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi z uwagi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 32,22% sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o 3.116 tys. zł.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych zmienia bilansową wartość kapitału o 189 tys. zł.

XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Rada Nadzorcza Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim stosuje „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”.

Bank, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń, stosuje Politykę zmiennych składników wynagrodzeń w ograniczonym zakresie ze względu na organizację wewnętrzną, rodzaj, zakres i złożoność prowadzonej działalności. Przyjmuje się, że dla celów Polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są wyłącznie członkowie Zarządu. Sporządzenie wykazu stanowisk zostało poprzedzone analizą zakresów czynności i odpowiedzialności osób zajmujących stanowiska, o których mowa w art. 9ca ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze obejmuje:

- 1) składniki stałe – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją określone w umowie o pracę i inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom,
- 2) składniki zmienne – premię roczną.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 100% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych.

Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego członka Zarządu.

Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.

Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto,
- 2) zwrotu z aktywów (ROA),
- 3) wskaźnika należności zagrożonych,
- 4) współczynnika wypłacalności,
- 5) wskaźnika płynności LCR.

W odniesieniu do kryteriów określonych powyżej członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie:

- 1) zysku netto nie niższym niż 85 % zaplanowanego poziomu,
- 2) zwrotu z aktywów (ROA) nie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu,
- 3) wskaźnika należności zagrożonych nie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu (wg wartości nominalnej),
- 4) współczynnika wypłacalności nie niższym niż 95% zaplanowanego poziomu,
- 5) wskaźnika płynności LCR nie niższym niż 100% zaplanowanego poziomu.

Oceniając indywidualne wyniki pracy członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie,
- 2) pozytywną ocenę kwalifikacji,
- 3) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrolę Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego członka Zarządu.

W przypadku kryteriów określonych powyżej członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:

- 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności,
- 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji,
- 3) uzyskał absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrolę Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.

Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek wskazanych powyżej oraz dodatkowo w przypadku spełnienia indywidualnych zadań przypisanych dla poszczególnych członków Zarządu.

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości 4% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 20% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego. Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznaniu premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu - w przypadku oceny pozytywnej.

Wypłata premii rocznej jest zmniejszana w przypadku nieobecności w okresie podlegającym ocenie trwającej dłużej niż 6 miesięcy.

Premia roczna nie jest przyznawana w przypadku:

- 1) negatywnej oceny pracy członka Zarządu,

- 2) zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych, o którym mowa w art. 142 ust.1 Ustawy Prawo bankowe,
- 3) zagrożenia upadłością,
- 4) gdy członek Zarządu uczestniczył w działaniach, których wynikiem były znaczne straty Banku lub był odpowiedzialny za takie działania,
- 5) nie spełnienia odpowiednich standardów dotyczących rękojmi bezpiecznego i ostrożnego zarządzania bankiem.

W 2018 roku nie zostały przyznane członkom Zarządu zmienne składniki wynagrodzeń i nie wystąpiły płatności związane z podjęciem bądź zakończeniem zatrudnienia.

Zbiorcze zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze przedstawiono w załączniku.

XIII. Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności (jak opisano w części II.2) zostało podzielone na dwa poziomy:

- 1) zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej, w ramach którego:
  - komórka zarządzania „wolnymi środkami” odpowiada za zarządzanie płynnością krótkoterminową
  - Oddziały Banku odpowiadają za gromadzenie depozytów i udzielania kredytów
- 2) za zarządzanie ryzykiem, w ramach którego komórka monitorowania ryzyka odpowiada za identyfikację, pomiar, kontrolę i sprawozdawanie.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 80% pasywów ogółem.

Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów, dostosowując skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości SGB-Banku S.A.

W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Bank jest członkiem Spółdzielczej Grupy Bankowej oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu SGB i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),

- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony SGB realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowywanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi w Banku Zrzeszającym. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków, jednak tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Bank na każdy dzień roboczy dokonuje obliczeń nadzorczych miar płynności przewidzianych dla Banków o sumie bilansowej przekraczającej 200 mln zł.

W 2018 roku nadzorcze miary płynności utrzymywały się na adekwatnym poziomie.

Nadzorcze miary płynności wg stanu na 31.12.2018r. kształtowały się następująco:

(dane w tys. zł)

Miary płynności		Wartość minimalna	
M1	Luka płynności krótkoterminowej $((A1 + A2) - B5)$	0,00	52 718
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej $((A1 + A2) / B5)$	1,00	1,43
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi $(B1 / A5)$	1,00	1,98
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi i stabilnymi $((B1 + B2) / (A5 + A4))$	1,00	1,20

Wielkość wskaźnika LCR oraz wewnętrznego NSFR przedstawiały się następująco:

Nazwa wskaźnika	Wielkość	Obowiązujący poziom	Wykorzystanie limitu
Wewnętrzny wskaźnik NSFR	185%	100%	185%
Wskaźnik LCR	171%	80%	214%

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank wykazywał nadwyżkę płynności (rozumianą jako maksymalna kwota środków, o którą mogą zostać zmniejszone aktywa płynne, aby regulacyjne miary płynności nie spadły poniżej wymaganego minimum:

Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki (w tys. zł)
LCR ponad minimum – nadwyżka aktywów płynnych	31 995

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

(dane w tys. zł)

<i>Przedział płynności</i>	<i>do 1 miesiąca</i>	<i>od 1 do 3 miesięcy</i>	<i>od 3 do 6 miesięcy</i>
Luka bilansowa prosta	101 033	-34 022	3 409
Luka bilansowa skumulowana	101 033	67 011	70 420
Luka prosta (z pozabilansem)	92 347	-34 661	3 444
Luka skumulowana (z pozabilansem)	92 347	57 686	61 030

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania:

<i>Rodzaj</i>	<i>Kwota (w tys. zł)</i>	<i>Warunki dostępności</i>
Otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym	6 000	w ciągu 1 dnia
Otwarty niewykorzystany limit kredytu rewolwingowego w Banku Zrzeszającym	-	w ciągu 1 dnia
Pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego	57 420	w sytuacji awaryjnej
Lokata płynnościowa ze środków Minimum Depozytowego	148 343	w sytuacji awaryjnej

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,

- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności.

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) depozyty – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) płynność dzienna – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 6) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”.

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością przynajmniej miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością przynajmniej kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) wyników testów warunków skrajnych,
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

XIV. Dźwignia finansowa

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

(dane w zł)

Lp.*	Pozycja	Kwota
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	500 628 394,59
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	10 800 034,79
7	Inne korekty	(-) 130 949,93
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	511 297 479,45

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni

(dane w zł)

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	500 628 394,59
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-130 949,93
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	500 497 444,66

Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	24 934 746,32
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	- 14 134 711,53
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	10 800 034,79
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	38 287 795,29
21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	511 297 479,45
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni	7,49%

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

(dane w zł)

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	500 497 445
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	500 497 445
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	35 641 096
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	1 712 644
EU-7	Instytucje	136 060 840
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	139 106 794
EU-9	Ekspozycje detaliczne	96 659 818
EU-10	Przedsiębiorstwa	31 790 345
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	19 028 986
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	40 496 922

4. Informacje jakościowe

1	Opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej	Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego. Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.
2	Opis czynników które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni	Czynniki wpływające na wskaźnik dźwigni to: wielkość sumy bilansowej banku oraz wielkość zobowiązań pozabilansowych o określonych wagach ryzyka.

Na sumę wielkości aktywów składa się suma bilansowa Banku w kwocie 498 895 675,61 zł. powiększona o wartość rezerw celowych i odpisów aktualizujących utworzonych w 2018 roku 1 732 718,98 zł.

Na sumę wielkości pozycji pozabilansowych składają się wielkości pozycji pozabilansowych spełniających kryteria rozporządzenia CRR.

Czynniki, które wywarły wpływ na wielkość współczynnika dźwigni to głównie wzrost funduszy Tier I i aktywów oraz wzrost udzielonych zobowiązań pozabilansowych.

XV. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujące w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Komórki pierwszej linii obrony odpowiedzialne są za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych niezależne od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie. Druga linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matrycę funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniono funkcję kontroli, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Rada Nadzorcza uwzględniając w szczególności opinię Komitetu Audytu dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- 3) zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
- 4) zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki.

XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone

(dane w zł)

Formularz A - Aktywa					
		<i>Wartość bilansowa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość godziwa aktywów obciążonych</i>	<i>Wartość bilansowa aktywów wolnych od obciążeń</i>	<i>Wartość godziwa aktywów wolnych od obciążeń</i>
		010	040	060	090
010	Aktywa Banku	7 540 159	0	491 355 517	0
030	Instrumenty udziałowe	0	0	16 796 732	0
040	Dłużne papiery wartościowe	0	0	32 347 019	0
050	w tym: obligacje zabezpieczone				
060	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami				
070	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych				
080	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe				
090	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe				
120	Inne aktywa	7 540 159	0	442 211 766	0

Formularz B - Zabezpieczenia otrzymane			
		<i>Wartość godziwa obciążonych zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych</i>	<i>Wartość godziwa zabezpieczeń otrzymanych lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych dostępnych dla celów obciążenia</i>
		010	040
130	Zabezpieczenia otrzymane przez Bank	0	0
140	Kredyty na żądanie		
150	Instrumenty udziałowe		
160	Dłużne papiery wartościowe		
170	w tym: obligacje zabezpieczone		
180	w tym: papiery wartościowe zabezpieczone aktywami		
190	w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych		
200	w tym: wyemitowane przez instytucje finansowe		

210	w tym: wyemitowane przez przedsiębiorstwa niefinansowe		
220	Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie		
230	Inne zabezpieczenia otrzymane		
240	Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obligacje zabezpieczone lub papiery typu ABS		
250	Aktywa, otrzymane zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe ogółem	7 540 159	0
Formularz C - Aktywa obciążone/zabezpieczenia otrzymane i powiązane zobowiązania			
		<i>Odpowiadające zobowiązania, zobowiązania warunkowe i udzielone pożyczki papierów wartościowych</i>	<i>Aktywa, zabezpieczenia otrzymane i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery typu ABS</i>
		010	030
010	Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych	0 (otrzymane zobowiązanie w kw. 6 mln – kredyt w rachunku bieżącym)	7 540 159
Formularz D - Informacje o istotności obciążeń jeśli uznano za istotne			

Zarząd Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim:

1. 10.07.2019r.

Wiceprezes Zarządu

... *Przemek Kowalczyk* ...

2. 10.07.2019r. Wiceprezes Zarządu

.....
Magdalena Szczepanowska-Gołąska

Oświadczenie Zarządu Banku

(CRR art. 435.1 e))

Zarząd Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim dają pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku.

Zarząd Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim:

1. 10.07.2019 r.

Wiceprezes Zarządu

Fawst Kowalczyk

2. 10.07.2019 r.

Wiceprezes Zarządu

Magdalena Szczepanowska-Goławska

Oświadczenie Zarządu Banku**(CRR art. 435.1 f)**

Ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem, w tym interakcji między profilem ryzyka Banku a tolerancją na ryzyko określoną przez organ zarządzający został opisany w Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim według stanu na dzień 31.12.2018 roku i poniżej wyszczególnionych kluczowych wskaźnikach zawartych w zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim „Strategii zarządzania ryzykiem w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Gorzowie Wielkopolskim”.

Lp.	Nazwa limitu	Wysokość limitu	Wartość na 31.12.2018	Stopień realizacji
Ryzyko kredytowe				
1	Udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym wg wartości nominalnych	max 12%	7,55%	62,88%
2	Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania	max 75%	54,53%	72,71%
3	Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym wg wartości nominalnych	max 80%	70,74%	88,43%
4	Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem wg wartości nominalnych	max 15%	3,35%	22,35%
5	Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym zgodnie z definicją Rekomendacji T wg wartości nominalnych	max 30%	2,50%	8,34%
6	Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem wg wartości nominalnych	max 12%	9,10%	75,85%
7	Ilość ekspozycji kredytowych (bez konsorcjum) powyżej 1% funduszy własnych, udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania w okresie kwartału	max 10	2	20,00%
8	Wartość ekspozycji kredytowych (bez konsorcjum) powyżej 1% funduszy własnych, udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania w okresie kwartału	max 25% FW	9,57%	38,28%
9	Średnia wielkość zaangażowania grupy 10-ciu największych zaangażowań kredytowych	max 20% FW	16,54%	82,70%
10	Udział zagrożonych ekspozycji grupy 10-ciu największych zaangażowań kredytowych w tej grupie	max 12%	0,00%	0,00%
11	Średni poziom odzysku ze stosowanych zabezpieczeń rzeczowych	min 35%	80,00%	228,57%
12	Poziom nieodzyskanych kredytów i pożyczek (kredyty i pożyczki netto w ewidencji pozabilansowej)	max 6%	2,00%	33,33%
Ryzyko operacyjne				
1	Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne	max 5%	2,18%	43,58%
2	Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne dot. płatności internetowych	max 5%	2,12%	42,47%
3	Poziom strat w stosunku do wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne dla kategorii - Uszkodzenia aktywów	max 2%	0,01%	0,62%

Ryzyko walutowe				
1	Udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych	max 2%	0,07%	3,73%
Ryzyko płynności				
1	Wskaźnik LCR1)	min 80%	171,00%	213,75%
2	Wewnętrzny wskaźnik NFSR2)	min 100%	185,00%	185,00%
3	Udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach3) powiększonych o majątek trwały	min 105%	171,00%	162,86%
4	Udział depozytów podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych / pasywa ogółem	min 80%	90,00%	112,50%
Ryzyko stopy procentowej				
1	Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania / wynik odsetkowy	max 20%	17,60%	88,00%
2	Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie / wynik odsetkowy	max 20%	13,00%	65,00%
Ryzyko kapitałowe				
1	Łączny współczynnik kapitałowy	min 13,25%	13,72%	103,55%
2	Współczynnik kapitału Tier I	min 10,25%	13,72%	133,85%
3	Udział kapitału regulacyjnego w funduszach własnych	max 60,4%	58,30%	96,52%
Ryzyko bancassurance				
1	Maksymalna wartość niewypłaconych odszkodowań zabezpieczających ryzyko straty Banku	max 100 tys.zł	0,00%	0,00%
2	Maksymalna roczna liczba przypadków odmowy wypłaty świadczeń przez zakład ubezpieczeń	max 10	0,00%	0,00%

W 2018 roku:

1. W Banku nie wystąpiły przekroczenia limitów koncentracji wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 oraz koncentracji wynikających z ustawy Prawo Bankowe.
2. Bank przeprowadzał wyłącznie operacje zaliczane do portfela bankowego.

Zarząd Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Gorzowie Wielkopolskim:

1. 10.07.2019 r. *Wiceprezes Zarządu*
...Paweł Kozłowski...
2. 10.07.2019 r. *Wiceprezes Zarządu*
Magdalena Szczepanowska-Golawska